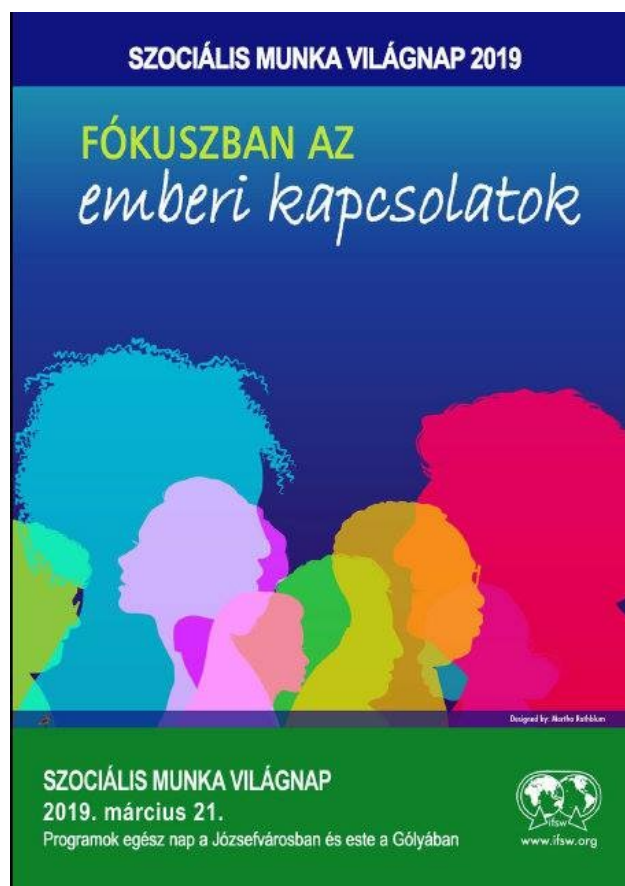

Szociális Munka Világnapja

**FÓKUSZBAN A GYERMEKEK ÉS FIATALOK JÓL-
LÉTÉNEK TÁMOGATÁSA**

Hallgatói konferencia

Absztrakt-kötet

Budapest, 2019. március 21.

Gyermekek és fiatalok jól-léte

Herczeg Viktória: A koragyermekkori élmények hatása a későbbi kapcsolatokra, az érzelemszabályozásra és az általános szorongási szintre¹ (Gál Ferenc Főiskola, Egészség- és Szociális Tudományi Kar, Szociális munka BA szak)

Az elmúlt évtizedek kutatásai és klinikai tapasztalatai alapján a koragyermekkori élmények, kötődési tapasztalatok befolyással vannak a felnőttkori kapcsolatrendszerre, érzelmek kezelésére, szorongási szintre. Mivel ezek a minták állandósulhatnak, így a későbbi korrigálásuk nehezen megvalósítható, így ezen élmények hatásának vizsgálata kiemelt jelentőséggel bír. Kutatásom célja e koragyermekkori élmények és a felnőtt kötődés közötti kapcsolat feltárása, továbbá az érzelemszabályozás és általános szorongási szint vizsgálata a kötődés vonatkozásában. Ehhez online kérdőívcsomag segítségével gyűjtöttem adatokat (117 fő, 20-40 éves korig). A kérdőívcsomag tartalmazott egy saját szerkesztésű kérdőívet a koragyermekkori élmények (édesanyával, családtagokkal való kapcsolat, otthoni légkör) felméréséhez és három validált kérdőívet. A kapott eredmények alapján a koragyermekkori élmények leginkább a szorongási szintre, a felnőttkori kötődésre, kapcsolatokra és az érzelemszabályozás egyes aspektusaira vannak nagy hatással. Ezen problémák az élet minden területére kihathatnak, így nagyban akadályozva a társadalmi kapcsolatokban való jól funkcionálást, az érzelmek és a stressz egészséges megélését.

¹ Témavezető: Sándor Zita, főiskolai tanársegéd, Gál Ferenc Főiskola, Egészség- és Szociális Tudományi Kar, Egészségtudományi Intézet.

Loncsák Noémi: Falvak immobil fiataljai (Debreceni Egyetem, Humántudományok Doktori Iskola, Szociológia és Társadalompolitika Doktori Program, PhD hallgató)

Az előadás célja a doktori kutatási téma ismertetése, annak olyan olvasata, amely a fiatalok bezáródó lehetőségeire, hátrányaira koncentrál a vidéki kistérségekben. Kutatási terepet a 2500 fő lakosságszám alatti kistelepülések jelentik, amelyek alapjaiban kedvezőtlen demográfiai és munkaerőpiaci jellemzőkkel bírnak, a célcsoportot, azok a 20-25 év közötti fiatalok jelentik, akik a településen nőttek fel és jövőjüket is itt képzelik el, ezzel pedig földrajzi helyzetükben immobilaknak tekinthetőek. Mik azok az okok, érdekek esetleg kényszerek, amelyek egy fiatal a falujában tartják? Mik azok a döntési mechanizmusok, amelyek alapján a helyzetüket rögzítő kistelepülések mellett döntenek, sok esetben a racionalitás ellenére is. Mik a falvakban maradó fiatalok társadalmi jellemzői, milyen helyet, szerepet töltenek be a jövőben a települések társadalomstruktúrájában. Az előadás célja a lehetséges elméleti hátterek, korábbi kutatások számbavétele.

További kérdés lehet, hogy milyen szociális problémákkal kell szembenéznie a jövőben a falusi társadalmaknak, megmaradnak-e vagy egyszerűen eltűnnek a községek, kik és miért maradnak, mit ró ez a helyi szociálpolitikai intézményekre?

Farkas Szilárd: Kilakoltatás és gyermekvédelem (OR-ZSE, Szociális munka BA szak)

A lakhatási szegénységgel, lakhatási válsággal kapcsolatban az lehet a megoldás, hogyha a központi kormányzat szociális bérlakásokat épít, amelyeket szociális alapon, kedvezményes áron ad bérbe azoknak az állampolgároknak, akik saját forrásaikból nem boldogulnak az ingatlanpiacon és így lakhatásukat megoldani nem tudják. Jelen előadás a lakhatási szegénységhez kapcsolódóan egy fővárosi családok átmeneti otthonában, mint gyermekvédelmi alapellátási intézményben folyó szakmai munka kapcsán vizsgálja szociális munkással, pszichológussal, gyógypedagógussal készült interjúk alapján, hogy a családoknak milyen lehetőségeik vannak a továbblépésre.

Nemes-Zámbó Gabriella: Felnőtté válni a gyermekvédelemben – gyermekvédelmi szakellátásban élők kvalitatív vizsgálata (Szociológia és Társadalompolitika Doktori Program, Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola, PhD hallgató)

A gyermekek helyzetének vizsgálatát számos nemzetközi és hazai szervezet tűzte ki céljául, melyek különböző aspektusból vizsgálják az adott témát. Az előadás a gyermekek és fiatalok egy speciális csoportjára, a gyermekvédelmi szakellátásban nevelkedőkre fókuszál. Eredményeim a gyermekvédelmi szakellátás lakóotthonaiban és nevelőszülő családknál élő fiatalok kvalitatív vizsgálatán alapulnak. Ezen fiatal csoport jövőképét alapvetően meghatározza a családtól való elszakadás. Akár rövidebb, akár hosszabb időre kénytelenek családjuktól elszakadva nevelkedni, ezen trauma jövőjükre gyakorolt hatása jelentős.

A fiatalokkal és nevelőkkel készült interjúk során a felnőtté válás több dimenziója közül különös hangsúly került a fiatalok családtervezéssel és munkavállalással kapcsolatos elképzeléseire. A kutatás eredményeként megfogalmazódott, hogy a fiatalok elvárásait és vágyait külső és belső tényezők egyaránt determinálják, melyben különösen a lakásotthon közege és a vér szerinti családhoz fűződő viszony meghatározó erejű. Ezen tényezők azonban nem kizárólag követendő példaként szolgálnak a fiatalok számára, sok esetben éppen a tapasztaltakkal való szembenállást testesítik meg. Annak ellenére, hogy a tudatos és kevésbé tudatos jövőtervezés eltérő elvárásokat, vágyképeket takarnak, azoknak megvalósítása hasonlóan komplex feladat az összes fiatal számára. Az előadás tehát összességében igyekszik a felnőtté válás előtt álló fiatalok jövőképét, életút alternatíváit felvázolni a családtervezés és a munkaerő-piaci aspirációk mentén.

Gyermekvédelem és iskola a kutatások tükrében

Kalla Lilla Eszter²: Az óvodai- és iskolai szociális segítség helyzete (KRE, Szociális munka BA)

Az előadás az óvodai- és iskolai szociális segítség helyzetét mutatja be narratív interjúk alapján az ország különböző területein. A kutatás eredményei tükrözik a szakmának a jelenlegi helyzetét, azt, hogy milyen módszertanok látszanak kialakulni. A jelenleg terepen lévő szakemberek tapasztalatai alapján szeretném bemutatni a küzdelmeket és pozitív tapasztalatokat is.

² A szerző a magyarországi Református Egyház Cigánymissziójában dolgozik szakmai vezetőként, az Európai Unió által finanszírozott Együtt egymásért projektben.

Sebestyén Emőke - Bodó Veronika: Óvodai szociális segítők elvárás- és kompetencia vizsgálata (Apor Vilmos Katolikus Főiskola, Szociálpedagógia BA szak)

2018. szeptemberétől bevezetésre került egy új szolgáltatás, az iskolai- és óvodai szociális segítő, mely a család- és gyermekjóléti központok alá szerveződik. Jelenleg a Váci Család- és Gyermekjóléti Központ koordinálásával a járás 18 településén összesen 68 intézményben, 13 munkatárs dolgozik ebben a feladatkörben. Előadásunkban egy váci óvoda példáján keresztül szeretnénk bemutatni, hogy az adott intézmény vezetősége, a delegáló intézmény koordinátora, az óvodai csoportvezetők elvárásai és elvárt kompetenciái milyen mértékben esnek egybe a helyszínen dolgozó szociális segítő szubjektív kompetencia érzeteivel. Az előadásunkban bemutatott eredmények fontos pillérei tudnak lenni az alakulóban levő óvodai szociális segítő szakmai identitásának.

Hoffmann Anna - Major Luca Sára - Sipos Flóra Borbála: Viselkedés- és pszichés zavarok az iskolában - *Mit tehetnek a "problémás" gyerekek a mai magyar oktatásban?* (ELTE-TáTK, Szociológia BA szak)

Kutatásunk az iskolai integráció témakörének vizsgálatát tűzte ki céljául. Elemzésünk alapjául a Tanext Akadémiában történő szakmai és módszertani tevékenység szolgál. A középfokú oktatási intézmény a sajátos nevelési igényű (SNI), illetve a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségekkel (BTM) küzdő fiataloknak nyújt egyfajta második lehetőséget az iskolarendszerbe való visszaintegrálódásra, illetve a későbbi munkaerőpiaci elhelyezkedésre. A kutatást az intézmény vezetőségének, szakembereinek és diákjainak körében végeztük kvalitatív terepnaplók és félig strukturált interjúk készítésével. Ezek elemzése meghatározott dimenziók mentén történt, melynek eredményeképpen elmondható, hogy nagy szükség van az olyan befogadó iskolákra, mint a Tanext. A fentiek alapján az előadásnak nem célja, hogy átfogó képet alkosson az állami-, illetve magán iskolákban történő integrált oktatásról, ellenben törekszünk a témában való további lehetséges kérdések feltárására.

Kiss Júlia: Képesek a magyar tanodák integrálni? (ELTE-TáTK, Szociológia BA szak)

A prezentáció a rendelkezésre álló szakirodalom és a Láthatatlan Tanodában végzett pilot-kutatás alapján arra a kérdésre keresi a választ, hogy a magyar tanodák képesek-e integrálni. Fókusza a Baráth Szabolcs-féle integrációs tipológia alapján meghatározott „külső dinamikus integráció”-ra irányul. Az előadás kitér a magyarországi tanodák helyzetének különbségeire, felépítésükre, stratégiáikra; röviden bemutatja a Láthatatlan Tanodában végzett kutatás eredményeit; majd felállít egy lehetséges modellt, további kutatási és fejlesztési perspektívákat világít meg.

Tereptapasztalatok, jó gyakorlatok

Málik Kitti Erzsébet: Adományozással egybekötött szakmai kirándulás (Gál Ferenc Főiskola, Egészség- és Szociális Tudományi Kar, Szociális munka BA szak)

Minden egyes gyermek egy csoda. Nem lehet tudni, hogy kiben mi lakozik: egy új Ady Endre vagy épp Blaha Lujza. Ha ajtót nyitunk előttük, esélyt adunk nekik, hogy kibontakoztassák a személyiségüket, a tehetségüket. Nem kell hozzá mást tenni, csak egymásból a jót „kiszerezni”.
(Böjte Csaba)

A Gál Ferenc Főiskola Egészség- és Szociális Tudományi Kara a 2017/18-as tanévtől kezdődően szervez adományozással egybekötött szakmai kirándulást. A kezdeményezés mára hagyománnyá nőtte ki magát. Az összefogás erejével egy nagyobb adományt tudtunk átadni a Dévai Szent Ferenc Alapítványnak, valamint a Térségi Általános Iskola és Kollégium számára Csapin. Mindkét célintézményben hátrányos helyzetű gyermekeknek nyújtottunk segítséget. A látogatás során lehetőségünk volt betekinteni a működésükbe.

Lelkes csapatunk az induláskor nem is gondolta, hogy mennyire gazdagon tér vissza ezekről a kirándulásokról. A csillogó szempárok, az öröm az arcokon többe adott számunkra, mint amennyit el tudtunk képzelni. Az előadás ezeket az élményeket mutatja be.

Joó Beatrix: Vásáry Tamás Alapítvány önkéntes programja (ELTE TáTK, Szociálpolitika MA szak)

A Vásáry Tamás Alapítvány gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek és a velük foglalkozó nevelők és önkéntesek számára nyújt több oldalú támogatást, illetve szakmai fejlődést. A gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek számára egy három pillérű programot dolgoztunk ki, amely az egyéni segítő kapcsolaton, közösségen és mentálhigiénés támogatáson alapul. Módszertanunk alapja a személyközpontú szemlélet, a kapcsolatra épülő nevelés és a kooperatív tanulás. Tevékenységeink a mélyreható és hosszú távú segítői folyamatot célozzák meg a gyerekek kötődési problémái, tanulási és pályorientációs kérdései, illetve pszichés nehézségei terén. Az eredményesség érdekében kis létszámú csoportokat tudunk egyszerre bevonni a tevékenységeinkbe, viszont fontosnak tartjuk, hogy olyan alkalmaink is legyenek, amelyekkel nagyobb létszámot is elérhetünk.

Legnagyobb erőforrásaink az önkénteseink, akik számára képzéseket és intervíziós alkalmakat tartunk. Az előadás az önkéntes program tapasztalatait összegzi.

Poszterek

Bihari Ildikó: Hátránykompenzáció tanodai keretek között (Szociológia és Társadalompolitika Doktori Program, Debreceni Egyetem Humán Tudományok Doktori Iskola, PhD hallgató)

A hátrányos helyzetű, roma gyerekek iskolai eredményességének növelésében, szocializációs deficitjeinek csökkentésében jelentős szerepet töltenek be az iskolán kívüli, ún. extrakurrikuláris foglalkozások, melynek egyik Magyarországi formája a tanoda. A tanodák több mint két évtizede vannak jelen hazánkban és az utóbbi években egyre szélesebb körben váltak ismertté. Az előadás célja egy nagyvárosban működő tanodák célkitűzéseinek, célcsoportjainak, valamint hátránykompenzáló szerepeinek és eredményességeinek bemutatása egy kvalitatív kutatás eredményeinek tükrében. Az előadás keretében arra kérdésre keressük a választ, hogy a hátrányos helyzetű diákok milyen deficitekkel érkeznek a tanodába és a tanodának milyen szerepe és lehetősége van a hátránykompenzálásban.

Alacsony Zsóka: Szürke zóna a gyermekvédelemben – Mit vár el a speciális ellátás a speciális szükségletű fiatalokkal foglalkozó gyermekvédelmi szakemberektől? (ELTE TáTK, diplomás szociális munkás)

A magyarországi gyermekvédelmi rendszer állandó hiányosságokkal és problémákkal küzd. Nagyon gyakran hiába a gyermekvédelmi törvény által körülhatárolt, és így létesített gyermekvédelmi intézményi rendszerek, hiába a kellő alapossággal, szakmaisággal megírt és felállított szakmai programok, a gyakorlat nem hozza az elvárt eredményeket. Az ombudsmani jelentések és az alapvető jogok biztosának ajánlásával vagy esetleges vezetőváltással a szféra feszültsége mégsem csökken, csak újfent elodázódik. Ez a feszültség kiemelten tapasztalható a gyermekvédelmi szakellátásban, a speciális- és kettős szükségletű gyermekeket befogadó intézményekben. A szakmán belül is, nagyon kevésbé vagy szinte egyáltalán nem esik szó tanulmányi és szakirodalmi szinten arról, hogy a speciális gyermekotthonban dolgozó gyermekfelügyelők, nevelők milyen képzéssel, képzettséggel és ezáltal, milyen szakmai attitűddel foglalkoznak minden egyes nap, több szempontból is a társadalom perifériájára szorult, deviáns magatartású, speciális ellátást és nevelést igénylő tinédzser korú gyerekekkel. Tanulmányomban rendhagyó módon szeretném megragadni a speciális gyermekvédelmi ellátás területét, ezúttal nem kliensi vagy intézményrendszeri oldalról, hanem a gyakorlatban küzdő és dolgozó gyermekfelügyelők és nevelők szemszögét igyekszem megvizsgálni. Az összegzésben reflektálok a speciális szükségletű fiatalok ellátásának rendszer szintű anómiáira is. Ez az anómia többértű társadalmi probléma és értelmezésem szerint a tabu és a titok, valamint a kriminalizáció politikai követelményéből ered. Ezt a definíciót a szociológia fogalmainak a segítségével igyekszem kibontani.

Kosztka Júlia - Rákár-Szabó Natália: A vadon- és kalandterápia lehetőségei a szociális munkában - *A tapasztalati tanulás alapú, természeti környezetben zajló képzési elemek megjelenése a hazai szociális munkás képzésben* (ELTE Szociológia Doktori Iskola és PTE Pszichológia Doktori Iskola)

A segítő szakmákban, így a szociális munkában is egyre népszerűbbek a különböző módszerspecifikus megközelítések és alternatív technikák. Kutatásunkban a – világ számos pontján magas hatékonysággal működő – tapasztalati tanulásra épülő vadon- és kalandterápiás megközelítés hazai szociális munkás képzésben való megjelenését vizsgáltuk, valamint a hallgatók és oktatók ezzel kapcsolatos attitűdjeit.

A szociális szakma módszertani eszköztárának vizsgálata és lehetséges bővítési irányainak felderítése kiemelkedően fontos a szakma és a szakemberek fejlődése és sikeressége, hatékonysága szempontjából.

A komplex módszertannal (kérdőíves kutatással, fókuszcsoportos beszélgetéssel és szakértői interjúkkal) elért válaszadók szerint a természeti (outdoor) közeg, a tapasztalatokból való tanulás és a komfortzónából történő kilépés nagyban hozzájárul a személyes szakmai fejlődéshez, így indokoltnak tartanak a módszer beépítését a szociális munkások képzésébe. Csupán a megkérdezett hallgatók tíz százaléka találkozott outdoor tapasztalati tanulás alapú módszerekkel egyetemi tanulmányai során, kicsit több, mint a felük hallott már a módszerről, és közel kilencven százalékuk látná szívesen tanórai keretek között (is).